

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 2010-2011

29 OCTOBRE 2010

Proposition de loi renforçant le rôle de l'électeur en prévoyant la cessation d'office du mandat de membre du Parlement de la Communauté germanophone en cas d'élection dans une autre assemblée parlementaire

(Déposée par M. Dirk Claes et consorts)

DÉVELOPPEMENTS

La présente proposition de loi vise à renforcer le rôle de l'électeur en privant de leur premier mandat les parlementaires qui se portent candidats à l'élection d'une autre assemblée parlementaire et qui y sont élus, en sorte qu'ils ne puissent exercer que le dernier mandat pour lequel ils ont été élus.

La structure fédérale de la Belgique fait que les élections du Parlement fédéral et des parlements régionaux ont lieu simultanément ou à des dates rapprochées. Viennent en outre s'y ajouter les élections du Parlement européen, qui sont normalement organisées en même temps que les élections des parlements régionaux.

Les conditions d'éligibilité n'excluent pas qu'un membre du Parlement de la Communauté germanophone se porte candidat à l'élection des Chambres législatives fédérales, du Parlement wallon ou du Parlement européen.

Nous ne souhaitons rien modifier à cet égard. Il convient en effet de continuer à permettre à un élu de se porter candidat à un autre niveau de pouvoir que celui dont il fait partie. Il peut d'ailleurs s'avérer utile de savoir comment fonctionne un autre niveau de pouvoir et quels problèmes s'y posent.

BELGISCHE SENAAAT

ZITTING 2010-2011

29 OKTOBER 2010

Wetsvoorstel houdende de versterking van de inspraak van de kiezer door te voorzien in de beëindiging van rechtswege van het mandaat van lid van het Parlement van de Duitstalige Gemeenschap bij de verkiezing voor een andere parlementaire assemblee

(Ingediend door de heer Dirk Claes c.s.)

TOELICHTING

Dit wetsvoorstel beoogt de inspraak van de kiezer te versterken door parlementsliden die zich kandidaat stellen bij verkiezingen voor een andere parlementaire assemblee en verkozen worden verklaard, vervallen te verklaren van hun eerste mandaat zodat ze alleen het mandaat kunnen opnemen waarvoor zij het laatst verkozen werden.

Onze federale staatsstructuur heeft tot gevolg dat er kort op elkaar volgende of gelijktijdige verkiezingen zijn voor het Federaal Parlement en de Gewestparlementen. Daarnaast zijn er ook nog de verkiezingen van het Europees Parlement, die normaliter gelijktijdig met de verkiezingen van de gewestparlementen worden georganiseerd.

De verkiesbaarheidsvoorwaarden sluiten niet uit dat een lid van het Parlement van de Duitstalige Gemeenschap zich kandidaat stelt voor de verkiezingen van de federale Wetgevende Kamers, het Waals Parlement, of het Europees Parlement.

Dit voorstel wil hieraan geen wijzigingen aanbren- gen. Het moet mogelijk blijven om zich verkiesbaar te stellen voor een ander bestuursniveau dan datgene waarvan men deel uitmaakt. Het kan trouwens nuttig zijn om de werking en de problemen van een ander bestuursniveau te leren kennen.

Bien qu'aucune obligation constitutionnelle ou légale n'existe en la matière, normalement, le candidat qui est déclaré élu, exerce effectivement son mandat. Il en va autrement lorsque ce candidat exerce déjà un mandat parlementaire. Il ne peut exercer qu'un seul mandat en raison de l'incompatibilité constitutionnelle ou légale qui existe entre deux mandats parlementaires. La législation actuellement en vigueur lui laisse le choix entre poursuivre l'exercice du mandat parlementaire qu'il exerce ou démissionner de ses fonctions et exercer le nouveau mandat pour lequel il a été élu.

Il va de soi que cette possibilité de choix n'est pas de nature à renforcer la participation citoyenne ni la crédibilité du monde politique. L'électeur escompte à juste titre qu'un candidat élu exerce effectivement son mandat. Le personnel politique qui exerce un mandat parlementaire et est déclaré élu pour un mandat parlementaire d'un autre niveau de pouvoir, mais qui renonce à exercer ce dernier mandat, donne l'impression de ne pas prendre au sérieux le verdict de l'électeur. La confiance dans les institutions politiques n'en sort pas renforcée parce que l'électeur a le sentiment d'avoir été trompé: au lendemain des élections, il doit constater que son suffrage est subordonné au plan de carrière d'un politique.

La présente proposition n'instaure pas de nouvelle incompatibilité. Une incompatibilité est « l'interdiction faite à une personne qui est élue à un mandat ou qui exerce une fonction ou un mandat, d'être simultanément titulaire d'un autre mandat ou fonction, de l'exercer » (1). En cas d'incompatibilité absolue, le titulaire d'un mandat ou d'une fonction est obligé de renoncer à sa qualité de titulaire pour pouvoir exercer un mandat ou une fonction incompatible avec l'exercice de l'autre. En cas d'incompatibilité relative, la personne ne peut exercer simultanément deux fonctions ou mandats incompatibles. Dans les cas d'incompatibilité tant absolue que relative, le titulaire a le choix d'exercer ou non l'autre mandat ou fonction.

La présente proposition prévoit la perte du mandat de membre du Parlement de la Communauté germanophone lorsque son titulaire s'est porté candidat à un mandat au sein d'une autre assemblée parlementaire et a été élu, et ce, même avant qu'il soit question d'exercer simultanément deux mandats. Elle tend à attacher une conséquence de plein droit au fait d'avoir été élu pour une autre assemblée parlementaire et règle donc en fait la déchéance du premier mandat parlementaire. Le texte proposé prévoit que ce mandat s'achève de plein droit sans que soit laissée à l'intéressé la faculté de choisir entre le mandat dont

Hoewel geen grondwettelijke of wettelijke verplichting geldt, neemt normaliter een kandidaat die verkozen wordt verklaard zijn mandaat ook effectief op. Anders is het wanneer die kandidaat reeds een parlementair mandaat bekleedt. Omdat er een grondwettelijke of wettelijke onverenigbaarheid bestaat tussen twee parlementaire mandaten, kan hij slechts één mandaat opnemen. Met de thans geldende wetgeving heeft hij de keuze tussen het verder uitoefenen van het parlementaire mandaat dat hij bekleedt of hieruit ontslag nemen en het nieuwe mandaat opnemen waarvoor hij verkozen werd.

Het spreekt voor zich dat deze keuzemogelijkheid voor de inspraak van de kiezer en de geloofwaardigheid van de politiek geen goede zaak is. De kiezer verwacht terecht dat een kandidaat die verkozen is, zijn mandaat ook effectief opneemt. Wie een parlementair mandaat bekleedt en verkozen wordt verklaard voor een parlementair mandaat van een ander bestuursniveau, maar dit laatste mandaat niet wenst op te nemen, geeft de indruk de uitspraak van de kiezer niet ernstig te nemen. Dit komt het vertrouwen in de politieke instellingen niet ten goede omdat de kiezer de indruk heeft te zijn misleid: na de verkiezingen komt hij tot de vaststelling dat zijn stem ondergeschikt is aan de persoonlijke loopbaanplanning van de politicus.

Dit voorstel voert geen nieuwe onverenigbaarheid in. Een onverenigbaarheid is « het verbod voor een persoon die tot een mandaat verkozen wordt of die een functie of een ambt uitoefent, om terzelfder tijd titularis te zijn van een ander mandaat of ambt, om het uit te oefenen » (1). In geval van een absolute onverenigbaarheid is de titularis van een mandaat of ambt verplicht afstand te doen van zijn hoedanigheid van titularis om een onverenigbaar mandaat of ambt op te kunnen nemen. In geval van een relatieve onverenigbaarheid verbiedt een persoon twee onverenigbare ambten of mandaten tegelijkertijd uit te oefenen. Zowel bij een absolute als een relatieve onverenigbaarheid heeft de titularis de keuze het andere mandaat of ambt al dan niet op te nemen.

Dit voorstel voorziet in het verlies van het mandaat van lid van het Parlement van de Duitstalige Gemeenschap wanneer men zich kandidaat heeft gesteld voor een andere parlementaire assemblee en verkozen is zelfs voordat er sprake is van het gelijktijdig opnemen of uitoefenen van twee mandaten. Het beoogt een gevolg van rechtswege toe te kennen aan het feit van verkozen te zijn voor een andere parlementaire assemblee. Het bevat dus in feite een regeling in verband met de vervallenverklaring van een parlementair mandaat. Het bepaalt dat dit mandaat van rechtswege een einde neemt zonder dat aan de

(1) K. Muylle, «Parlementaire en ministeriële onverenigbaarheden», in M. Van Der Hulst et L. Veny, *Parlementaire Recht, Commentaar en teksten*, 1999, n° 3, p. 3.5.-2.

(1) K. Muylle, «Parlementaire en ministeriële onverenigbaarheden», in M. Van Der Hulst et L. Veny, *Parlementaire Recht, Commentaar en teksten*, 1999, n° 3, p. 3.5.-2.

il est titulaire et le nouveau mandat pour lequel il a été élu (1).

La présente proposition insère, dans la loi du 31 décembre 1983 de réformes institutionnelles pour la Communauté germanophone, un article 10ter qui prévoit que, lorsqu'un membre du Conseil de la Communauté germanophone s'est porté candidat à l'élection d'une autre assemblée parlementaire et a été élu, il perd sa première qualité dès que les opérations électorales ont été validées et que la procédure de vérification de ses pouvoirs a abouti favorablement, c'est-à-dire avant sa prestation de serment. S'il achève un mandat dans une autre assemblée en tant que suppléant, il perd sa première qualité au moment de sa prestation de serment. Les seules exceptions à ce principe sont l'élection en tant que membre du Parlement européen ou du Parlement wallon et l'achèvement du mandat de membre du Parlement européen ou du Parlement wallon, parce qu'il n'existe aucune incompatibilité entre le mandat de membre du Parlement de la Communauté germanophone, d'une part, et celui de membre du Parlement européen ou du Parlement wallon, d'autre part.

La présente proposition de loi forme un tout avec les autres propositions renforçant le rôle de l'électeur en prévoyant la cessation du mandat de membre du Parlement fédéral, du Parlement flamand, du Parlement de la Communauté française, du Parlement wallon, du Parlement de la Région de Bruxelles-Capitale et du Parlement de la Communauté germanophone en cas d'élection à une autre assemblée parlementaire.

*
* *

(1) Voir également l'avis du Conseil d'État sur la proposition de décret spécial modifiant le décret spécial du 26 juin 1995 établissant des incompatibilités avec le mandat de membre du Conseil flamand, Parlement flamand, doc. 1547 (2002-2003), n° 2.

betrokkene de keuze wordt gelaten tussen het mandaat waarvan hij titularis is en het nieuwe mandaat waarvoor hij verkozen is (1).

Dit voorstel voegt in de wet van 31 december 1983 tot hervorming der instellingen voor de Duitstalige Gemeenschap een artikel 10ter in dat bepaalt dat wanneer een lid van de Raad van de Duitstalige Gemeenschap zich kandidaat heeft gesteld bij de verkiezingen voor een andere parlementaire assemblee en hiervoor verkozen is, hij zijn eerste hoedanigheid verliest zodra de kiesverrichtingen geldig zijn verklaard en het onderzoek van de geloofsbrieven met gunstig gevolg is afgerond, dus voor de eedaflegging. Indien hij door opvolging een mandaat in een andere assemblee voleindigt, dan is de eedaflegging het moment waarop hij zijn eerste hoedanigheid verliest. De enige uitzonderingen hierop zijn de verkiezing tot lid van het Europees Parlement of het Waals Parlement en het voleindigen van het mandaat van lid van het Europees Parlement of van het Waals Parlement omdat er geen onverenigbaarheid is tussen het mandaat van lid van het Parlement van de Duitstalige Gemeenschap enerzijds en dat van lid van het Europees Parlement en van het Waals Parlement anderzijds.

Dit voorstel moet samen gelezen worden met de andere voorstellen houdende de versterking van de inspraak van de kiezer door de belindiging van recht weg van het mandaat van lid van het Federaal Parlement, het Vlaams Parlement, het Parlement van de Franse Gemeenschap, het Waals Parlement, het Brussels Hoofdstedelijk Parlement, en het Parlement van de Duitstalige Gemeenschap bij de verkiezing voor een andere parlementaire assemblee.

Dirk CLAES.
Jan DURNEZ.
Peter VAN ROMPUY.

*
* *

(1) Zie ook het advies van de Raad van State over het Voorstel van bijzonder decreet houdende wijziging van het bijzonder decreet van 26 juni 1995 houdende invoering van onverenigbaarheden met het mandaat van lid van de Vlaamse Raad, Vlaams Parlement, Stuk 1547 (2002-2003), nr. 2.

PROPOSITION DE LOIArticle 1er

La présente proposition règle une matière visée à l'article 77 de la Constitution.

Art. 2

Un article 10ter, libellé comme suit, est inséré dans la loi du 31 décembre 1983 de réformes institutionnelles pour la Communauté germanophone :

«Art. 10ter. — Le membre du Parlement de la Communauté germanophone qui, étant candidat à l'élection d'une autre assemblée, à l'exception du Parlement européen et du Parlement wallon, perd son ancien mandat dès qu'il a été statué sur la validité des opérations électorales, que ses pouvoirs ont été vérifiés et que les contestations y afférentes ont été tranchées.

Le membre du Parlement de la Communauté germanophone qui, en tant que suppléant, achève le mandat d'un membre d'une autre assemblée, à l'exception du Parlement européen et du Parlement wallon, perd son ancien mandat dès l'instant où il prête serment dans cette assemblée.»

14 octobre 2010.

WETSVOORSTEL

Artikel 1

Dit voorstel regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 77 van de Grondwet.

Art. 2

In de wet van 31 december 1983 tot hervorming der instellingen voor de Duitstalige Gemeenschap wordt een artikel 10ter ingevoegd, luidend als volgt:

«Art. 10ter. Het lid van het Parlement van de Duitstalige Gemeenschap dat zich kandidaat heeft gesteld bij de verkiezingen van een andere assemblee, het Europees Parlement en het Waals Parlement uitgezonderd, verliest zijn vorig mandaat zodra uitspraak is gedaan over de geldigheid van de kiesverrichtingen, zijn geloofsbrieven zijn onderzocht en de geschillen hieromtrent zijn beslecht.

Het lid van het Parlement van de Duitstalige Gemeenschap dat door opvolging een mandaat van een andere assemblee, het Europees Parlement en het Waals Parlement uitgezonderd, voleindigt, verliest zijn vorig mandaat van zodra hij de eed aflegt als lid van deze assemblee.»

14 oktober 2010.

Dirk CLAES.
Jan DURNEZ.
Peter VAN ROMPUY.